ANG

PAHAYAGAN NG PARTIDO KOMUNISTA NG PILIPINAS
PINAPATNUBAYAN NG
MARXISMO - LENINISMO - KAISIPANG MAO ZEDONG

Bayan

Taon II Bilang 14

Agosto 31-Setyembre 15, 1970

N,G-A NILALAMAN

DIGMAIN BAYAN, SUMUSULONG SA SAMAR
SA KABILA NG KAMPANYA NG KAAWAY p. 1

PAANO NILALABANAN NG MASA
ANG KAHIRAPAN NG BUHAY? p. 4

SUSPA SA SA 100 ANG PINATAY
NG MILITARI SA SAMAR NULA HULIO p. 6

NOON DITO 1975-76, MARAMI NANG
ARUGO LABAN SA NOA TACA-SAMAR p. 10

'LIBERASYON' AT 'PAGSUKO':
KAIBHLA NA NAMAN ANG AFP p. 13

Publikasyon ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

DIGMAANG MAYÀN, MAPUSULONG SA SAMAR SA KABILA NG KAHIRAPAN SG KAAWAY

May 6,000 pasistang tropa ng diktadurang E.U.-Marcos ang walang habas na nagpapatupad ng patakarang masaker, kapilitang pagpapalikas, pang-aabuso at pasasalasala sa kabuhayan ng masa sa isla ng Samar.

Bahagi ito ng kampanyang supilin at sugpuin ang paglakas ng Bagong Hukbong Bayan at rebolusyonaryong kilusan sa Samar. Nais lagutin ang ugnayan ng Partido at Bagong Hukbong Bayan sa rebolusyonaryong masa sa pulo.

Nagtatagumpay ba ang buktot na pakanang ito ng diktadurang E.U.-Marcos sa Samar?

Paulit-ulit nang pinatunayan ng karanasan sa iba't ibang bahagi ng bayan na hangga't may wasto at matatag na pamumuno ng Partido, hangga't may Bagong Hukbong Bayang sandigan ng lakas ng masasayan at hangga't tinatangkilik ng masasayan ang rebolusyon ay tiyak na mabibigo ang anumang buktot na pakana at panunalakay ng diktadura sa rebolusyonaryong kilusan.

Matabang lupa para sa rebolusyon

Ang Samar ang ikatlong pinakamalaking pulo sa buong bayan. Matabang lupa rito para sa pagusulong ng rebolusyon. Kung't sapat, madaling niyakap ng masasayan ng Samar ang kawastuan ng sandatahang paglaban sa rehimeng E.U.-Marcos. Pusposan at sagiting silang isinusulong ito kasagapay ang iba pang masasayan sa iba't ibang bahagi ng kapuluan.

Dumaranas ng matinding pagsasamantala at pang-aapi ang masang taga-Samar, na itinuturing na isa sa mga pinakamahirap na bahagi ng Pilipinas. Halos 50 porsiento ng mahigit isang milyong populasyon nito ay wala o kulang ang hanapbuhay at halos 40 porsiento ang kusikita ng mahaba sa P500 bawat taon.

Ang malalaking panginoong maylupa, komprador burgesya at imperyalismong Estados Unidos at Hapones ang sakim na nagsasamantala at salubhong nang-aapi sa masasayan dito.

Ang makitid na kapatagan, malalawak na niyugan, palayan at kagubatan ay pag-ari ng iilandaan lamang na mga panginoong maylupa. Pinahihirapan ang mga magsasaka sa pamamagitan ng mataas na upa sa lupa na umaabot ng 50 porsiento ng ani, usura na umabot hanggang 300 porsiento, mababang presyo, atrasadong produksyon at libreng serbisyong idinidikta ng mga panginoong maylupa sa mga magsasaka at manggagawang bukid.

Pangunahing nakikinabang ang mga komprador sa pagbili ng kopra, abaka at yantok sa mga magsasaka sa napakababang presyo. Sila rin ang may kontrol sa malalaking negosyo ng mga batayang pangangailangan ng masasayan ng Samar.

Ang mga imperyalista naman, kasosyo ang mga komprador, ay may malaking interes sa mga troso, minahan at dagat pangisdaan. Malawak pa ang kagubatang masasaring pagkunan ng troso para iluwas sa ibayong dagat. Mayaman Samar din ang malaking deposito ng aluminum, minahan ng tanso, krom, uling at iba pa. At ayon sa reaksyonaryong pamahalaan, ang Samar ang pangunahing mapagkukunan ng uranium na gagamiting panggatong sa itatayong plantang nuklear sa Bataan.

Sinasamid na ng mga moderno at malaking barkong pangisda ng imperyalistang Hapones ang mga pangunahing dagat pangisdaan ng Samar. Pinipinsala nito ang mga maralita at panggitnang mangingisda at malilit na kapitalista sa pangingisda.

Kalagayan ng masa, malubha

Malubhang pang-aapi, pagpapabaya at pang-aabuso ng reaksyonaryong pamahalaan ang dinaranas ng mamamayan ng Samar. Ang kasaysayan ng malalaking pangingoong suyapa sa isla ay kasaysayan ng pangangamkam ng lupa at pandarahas sa mga magsasaka. Kakutsaba ang reaksyonaryong militar sa panggigipit at pananakot sa walang sagsasaka. Ang mga korte at piitan ay ginagamit lamang laban sa kanila.

Karaniwa'y ikatlong grado lamang ang naabot ng mga nakapag-aral na magsasaka. Bihira ang mga pampalang elementarya na umaabot sa ikaanim na grado. Karami-rami rin ang hindi marunong bumasa at sumulat.

Walang pagkakataong malunasan ng mga doktor ang sakit at sugatan sa kalusugan ng masa. Ang mangilan-ngilang ospital na mayroon sa sentrong bayan ay mahirap abutin at kulang na kulang din ang mga pasilidad, at mga doktor di mura.

Ang tanging pansing naibibigay ng reaksyonaryong pamahalaan sa Samar ay nasa papalaking bilang ng pasistang tropang ipinapadala upang sasalakay sa mamamayan at sa pagpapatupad ng "Pinagsanib na Proyekto Para sa Pagpapaunlad ng Samar" ("Samar Integrated Rural Development Project").

Mula sa 300 ipinadala noong 1974, umabot na ngayon sa 6,000 ang pasistang tropang nakatalaga sa Samar. Samantalang ang SIRDP nasang ipinapangalandakan ng diktadura ay ang paggawa ng mga kalsada para sa pangangailangang militar at mas sabilis na kilos ng kanilang mga tropa sa pagsugpo sa rebolusyonaryong kilusan. Pangunahi'y imprastruktura ang nilalaman ng mga proyekto, na nagsisilbi lamang sa pangangailangan ng mga tropahan at minahan.

Subalit ang sapat na kasaysayan sa pagsasamantala at pang-aapi sa mamamayan ay may katumbas na magiting na kasaysayan ng rebolusyonaryong paglaban at pakikibaka.

Mula sa pagbabangong pinangunahan ni Sumuroy noong panahon ng kolonyalismong Espanyol, sa pag-alsa ng mga Pulahanes noong panahon ng pananakop ng imperyalismong E.U., sa pakikidigmang gerilya laban sa mananalakay na Hapones, at sa pagsulpot ng bagong Katipunan laban sa pang-aabuso ng suling nanakop na mga imperyalistang E.U. at mga bayarang sundalo nito, ipinakita ng mamamayan ng Samar ang kanilang katapangan at determinasyon na labanan ang mga dayuhan at lokal na mapagsamantala at mapang-api.

Nabunkit sa loipan ng mamamayan ang diwang rebolusyonaryo, ang mga aral at karanasan ng mga nakaraang pakikibaka. At sa pamamatnubay ng Partido ay unatong ginagamit nila ito sa kasalukuyang pakikibaka sa diktadurang E.U.-Marcos at mga lokal na naghahariang uri sa palo.

Paglaki at paglakas ng rebolusyonaryong kilusan

Katulad ng kasaysayan ng rebolusyonaryong kilusan sa buong bayan sapul nang sulingitatag ang Partido Komunista ng Pilipinas, ang rebolusyonaryong kilusan sa Samar ay nagsimula sa halos wala.

Mula sa mangilan-ngilang kadreng nagsimulang kumilos dito ay nakapagtayo at nakapagpalawak ang rebolusyonaryong kilusan sa Samar. At mula sa mangilan-ngilang mahusay na armas ay nabuo ang mga unang yunit ng Bagong Hukbong Bayan na patuloy na lumaki at lumakas sa pagdaan ng mga taon.

Dahil sa pag-asa sa sarili, mahikhay na gawaing masa at pagpupunyagi sa mga labanan ay napaunlad ang rebolusyonaryong kilusan sa palo. Pinanday ng sarisaring kahirapan, sakripisyo at apat na malalaking kampanya ng "pagkubkob at pagsugpo" at iba pang operasyong militar ng kaaway ang Partido, Bagong Hukbong Bayan at rebolusyonaryong masa.

Lagpasay na sa buong pulo ang impluwensya ng Partido at Bagong Hukbong Bayan. Sa kasalukuyan ay may anim na sonang gerilya sa Samar na sumasaklaw na humigit-kumulang 2/3 ng kabuuang lupain nito. Tuwirang pinamumunuan ng Partido at Bagong Hukbong Bayan ang popular-yong sakop ng mga sonang gerilyang ito.

Bago naitayo ang mga sonang gerilya ay di-gaanong dumanas ng hambalos ng kaaway ang malilit na pwersang nagsasagawa noon ng pagpapalawak. Subalit sanggap na nakapagtagon ang Partido at ipinatupad nito ang paalun-along pagpapalawak. Nagsilbing likuran o angkla ng mga pwersang nagpapalawak ang mga unang nabuksang larangang digma sa Kanluran at Silangang Samar. Samantan nagpapatuloy ang pagpapalawak ang Partido at Bagong Hukbong Bayan ay laging malait at bukas ang pagtanggap ng masa.

Ang Partido ay nakapanot sa mga lokalidad, sa mga yunit ng Bagong Hukbong Bayan at sa batayang masa. Mahigit 700 porsiento ang inilaki ng kasapian ng Partido mula 1976 hanggang 1979 bunga ng mga tagumpay na nakamit sa pagtatag ng sandatahang pakikibaka at kilusang masa sa pulo. Ang Partido ang nasa ubod ng sandatahang pakikibaka at kilusang masa sa Samar.

Umunlad na rin ang lakas-sandata, karanasan at kakayahan sa pakikidigma at pamumuno sa gawaing masa ng mga yunit ng Bagong Hukbong Bayan. Tinatamasa nito ang malait na pagtangkilik ng mamamayan sa Samar. Sa mahigit 25 sabak at paglusob na inilunsad nito laban sa mga pasistang tropa, halos lahat ang nagtagumpay. Pangunahing napaiaki at napalakas nito ang sarili sa pamamagitan ng paglulunsad ng mga taktikal na opensiba at pagsasagawa ng gawaing masa.

Masiglang suporta ang tinatanggap ng Bagong Hukbong Bayan mula sa mga milisyang bayan. Aktibo ang mga milisya sa pag-asasikaso sa mga pangangailangan ng mga buong-panahong yunit gerilya. Tuwiran silang lumalahok sa mga operasyong militar ng hukbong bayan at marami-rami na ring sandata ang naiambag nila sa lakas-sandata ng hukbong bayan mula sa mga panlaban at pang-agaw ng armas sa mga pasistang tropa.

Umuunlad ang mga organisasyong masa

Nakatayo na ang mga samahan ng manalita at mahabang panggitnang magsasaka at manggagawang bukid. Sila ang nanginginabaw na tinig sa nalalking bilang ng mga baryo. Kasa unahan sila ng pagpapatupad nang pantas-antas na minimong programa ng rebolusyonaryong reporma sa lupa sa kasalukuyang yugto.

Napababa ang upa sa lupa nang mula 50 porsiento at mahigit; napatasa ang pasahod at binabaka ang usura sa pamamagitan ng mga kooperatiba at kom-prontasyon sa mga negosyante-usurero; napatasa ang produksyon sa pamamagitan ng pagtutulungan ng mga magsasaka.

Sa pagsulong ng sandatahang pakikibaka, lalong tumitibay ang paninivela ng masang magsasaka sa kahalagahan nito upang tuluyang ibagsak ang kapangyarihan ng mga panginoong maylupa. Ang malaking bahagi ng mga tagumpay na kanilang nakamit sa rebolusyong agraryo ay naganap sa mga panahon ng masiglang pagsulong ng mga taktikal na opensiba ng Bagong Hukbong Bayan.

Lalotang-panig ding sumusulong ang kilusang antipasista, antipeudal at anti-imperyalista. Pagtutulungan ang mga pakikibakang antipasista, antipeudal at anti-imperyalista upang higit na ihanda ang Samar sa mas matasa na antas ng pakikibaka.

Ang mga tagumpay na ito ay nakamit sa kabila ng malalaki at malilit na kampanya ng kaaway na inilunsad laban sa Partido, Bagong Hukbong Bayan at rebolusyonaryong masa.

Hindi kataka-taka ang pagbubuhos ng Samar ng bayarang tropa ng pasistang diktadura. Bunga ng pag-iisip nito ang pagsupil at pamamaslang kapag nagsalsal at lumaliban ang sumasayan. Ang mga kampanyang militar ng kaaway, bukod sa iba pang ulat sa isyung ito ng Ang Bayan, ay tinampukan ng mga masaker, pamumuno, panggagahasa sa kababaihan, pagpipilit, pananakot at sapilitang pagpapalikas.

Nakapanghihina ang rebolusyonaryong lakas

Subalit napangibabawan ang mga ito ng Partido, Bagong Hukbong Bayan at rebolusyonaryong masa. Hindi napigil ang paglawak at paglakas ng rebolusyonaryong kilusan sa Samar.

Katulad ng mga nakaraan, ang kasalukuyang pananalakay ng kaaway ay isa lamang yugto sa masalimuot na landas ng pag-unlad ng digmang bayan sa Samar.

Ang mga kampanya ng kaaway ay nagturo lamang sa masa sa tunay na kulay at katangian ng kaaway at lalo lamang nagpapasiab sa kanilang pagkamuhi at diwang mapanlaban. Higit silang tumitibay at tumatatag sa pagpupunyagi sa rebolusyonaryong kilos sa harap ng pananalakay ng kaaway. Fleksibilidad sa organisasyon at pamamaraan ng pagkilos ang natututunan nila.

Samantala, lalo lamang umuunlad at humuhusay ang kakayahan sa pakikidigma at paggamit sa mga taktikang gerilya ng Bagong Hukbong Bayan.

Ang kasalukuyang kalagayan ay nagpapahiwatig lamang ng mas matagal na antas ng pag-unlad. Nakamasid tayo na mula sa kasaysayan ng pag-unlad at pagpapamalas ng pakikibaka ng Partido, hukbong bayan at rebolusyonaryong masa sa Samar--kasabay na ang pag-unlad ng iba pang mga pulo at buong Pilipinas--ay sasabigo ang kampanyang ito ng kaaway.

Ang mga tagumpay sa Samar ay bahagi ng kabuuang pagmartsa ng bayan sa pag-abot tungo sa mas maunlad na antas ng estratehikong depensiba ng ating digmang bayan.

* * *

PAANO MAPAPABAGSAK NG MASA ANG KARAHASAN NG KAAWAY?

Di kailanman napipi ang mamamayan ng Samar sa pagpapamalas at pagsaying dulot ng malakolonyal at malapyudal na sistema ng lipunan tulad ng sa Pilipinas.

Tulad ng ginagawa ng mamamayan sa iba't ibang rehiyon ng kapuluan, ang masa sa Samar ay naglulunsad ng mga hayag at lihim, at ng legal at armadong pakikibaka na gumigipit at yumayanig sa mga reaksyonaryong naghahari-harian sa kasalukuyan'y pinangangatawan ng pasistang diktadurang E.U.-Marcos.

Sa mahigpit na paggabay ng Partido Komunista ng Pilipinas, paparami nang paparaming mamamayan sa Samar ang nakapaloob sa kahalagahan ng pagkakaisa, pag-oorganisa sa sarili, at mas-samang pagkilos upang wakasan ang mapagsamantala't mapang-api sistema.

Buong higpit na tinatangkilik at sinusuportahan nila ang Bagong Hukbong Bayan. Alam nila na armadong pakikibaka ang panguna-hing anyo ng pakikibaka upang ibagsak ang mga reaksyonaryong naghahari-harian.

Nabang pinasiklabhi ng diktadurang E.M.-Marcos ang kasalukuyang paghahasik ng lagim sa Samar, mapangahas at mapanlikha na kinakaharap ng sambayanan ang kaaway. Sa inilulunsad na marahang akoyong sasa, ang pangunahing mga ilogan nila ay ang sumusunod:

1. Alisin ang batas militar!

2. Pabalikin nang walang hadlang ang sambayang pinalikas sa kanilang tirahan at bukirin!

3. Bayaran ng pamahalaan ang lahat ng pinsalang dulot ng mga kampanyang militar at pagmamalabis ng mga opisyales at tauhan ng Sandatahang Lakas ng Pilipinas!

4. Itigil ang lahat ng tipo ng operasyong militar sa tatlong lalawigan ng Samar!

5. Alisin sa tungkulin at ipagsakdal ang lahat ng kriminal; patalsikin sa Samar ang lahat ng yunit-militar!

6. Ipagsakdal at alisin sa tungkulin ang mga lokal na opisyales ng pamahalaan na kasangkot sa pagmamalabis sa mga sambayan!

7. Hagpadala ng mas marami doktor, nars, guro, inhinyero at teknisyan sa pagamuka at pangisda sa Samar!

Kabiguan at tagumpay

Sa nakaraan, paliku-liko ang landas ng mga pakikibaka ng mga sa Samar. Hindi nawalan ng loob ang mga sa Samar nang hindi matamo ang inaasahang resulta sa kanilang mga hayag na pagkilos noong 1976. Sa pagpupunyagi, pag-asa sa sarili at paglalagom ng kanilang karanasan, nakapagkamit sila ng mga pangunahing tagumpay noong 1977 at 1978.

Sunud-sunod na bukas na liham, petisyon at delegasyon ang kanilang isinagawa. Naglunsad din sila ng malilit at malalaking rali at demonstrasyon. Lumaki at lumawak ang hanay ng mga nakikibakang magsasaka at nakuha rin nila ang pakikisa at pagtulong ng iba pang sektor ng bayan at ng mga mapagkalingang dayuhan.

Bunga nito, mula noong Enero 1977 hanggang Mayo 1978, mahigit sa 11,000 sambayan na sapilitang pinalikas ng mga pasistang tropa ang nakabalik sa kanilang mga tahanan at sakahan.

Kahit pansamantala'y napahinto ng mga sambayan sa Samar ang mga operasyong militar. Napilitang sangayon ang diktadurang rehimen na bahagyang di-unano ang mga pinsalang dulot ng puting lagim na inihasik ng tutang militar.

Napatalsik din nila mula sa lalawigan ang 59th PC Battalion, ang 533rd PC Company at ang dating PA Infantry Battalion na nakatalaga sa Silangang Samar.

Noong nakaraang Febrero, napigil ng mga sambayan ng Sta. Rita, Kanlurang Samar, ang pagtatangkang mag-operasyon ng papet na militar. Gustong gawing sangkalan ang pagkamatay kay Ten. Tito Abat ng kapwa niyang papet na sundalo (tingnan ang Ang Bayan, Marso 15, 1979) upang maglunsad ng operasyon. Agad nagpadala ang sambayan ng bukas na liham sa mga kinauukulan upang kondenahin ang buktot na balak na ito ng militar.

Patunay ng di pagkakatinag ng masa sa Samar sa karahasan ng rehimeng E.U.-Marcos ang tuluy-tuloy na kampanya laban sa militarisasyon na inilunsad ng rehimen mula pa noong Hunyo ng taong ito.

Isa sa mga kampanyang ito ay ang matagumpay na pagkilos ng humigit-kumulang 100 baryo sa gilid ng ilog ng Dolores, Oras, San-avid at Catubig noong Hulyo 15-20. Araw-araw, pinasanod nila sa ilog ang mga balsang gawa sa saba ng saging. Nakakabit sa mga ito ang mga istriner.

Sa mga istriner na gawa sa sako ay nakasulat sa Waray ang: "Ibagsak ang batas militar!", "Kumilos tayo!", "Para sa kalayaan, magkaisa!", "Tutulan ang militarisasyon!", "Itigil ang operasyong militar!", at iba pa.

Sa pagtatapos ng pagkilos na iyon, libu-libong nagsisayan ang pumirma sa mga petisyon laban sa militarisasyon na kanilang ipinadala sa pamistang papet na si Marcos, sa kanyang ministro sa tanggulan, Juan Ponce Enrile, at kay Brig. Gen. Juanito Cababoy, pinuno ng PC sa Rehiyon 8 ng rehimen.

Noong Hulyo 16, nagkabit din ng mga istriner sa mga nagsisayan ng Lacong, Hilagang Samar. Sa isa'y nakasaad: "60th IB, PA, mamamatay-tao". Mirapido ito ng mga sundalong papet ng PA at ipinalit sa isang bata.

Nagalibi ang istriner na ito sa pagpapatindi ng kontradiksyon sa pagitan ng PA at PC nang kunin ito ng mga sundalong PC at ikabit sa pier sa Dolores, Silangang Samar.

Sa kabilang banda, nagkabit din ang mga sundalo ng 60th IB ng sariling istriner na naglalaman sa kababaan ng kanilang moral. Isang islogan nilang nakasulat sa Ingles ang: "NPA kuala na kayo, nagugutom na kami!"

Patuloy ang mga ekoryong masa

Noon nang 6 Agosto 19, nagdaos ng rali ang may 1,500 nagsisayan sa Catarman, Hilagang Samar, bilang pagsuporta sa kampanyang anti-militarisasyon. Kalahok dito ang sarisaring tsong-simbahan.

Sa kasalukuya'y patuloy pa rin ang pagpapadala ng masa sa Samar ng mga petisyon sa mga kinauukulan. Patuloy rin ang pagdedelegasyon nila.

Patuloy ang pag-sani ng nasang nagpapaka ng simpatya mula sa mga pangsitnang pwersa at sa mga nagpapaibigang grupo at dayuhan. Tumutulong ang mga ito sa pamamagitan ng pagpapahayag ng pagsuporta nila sa pakikibaka ng masa, pagdaraos ng mga simposyum at talakayan, at sa paglalantad sa tunay na kalagayan ng masa.

Sa pagpupunyagi at nagkakaisang pagkilos, sa pagpapatag sa kanilang mga organisasyon at sa patuloy na pagtangkilik sa Bagong Hukbong Bayan, tiyak na magtatagumpay ang masa sa Samar--tagumpay na inaasam ng pagbabagsak sa reaksyonaryong mga nagharing uri at sa amo nilang imperyalismong E.U. sa pambansang saklaw.

* * *

SOBRA NA SA 100 ANG PINASAY NG REHIMEN SA SAMAR MULA HULYO

Sa kasalukuyang kontra-rebolusyonaryong kampanya ng pamistang diktadurang E.U.-Marcos sa isla ng Samar, mas marami nang nasasayan ang nilasaker nito kaysa sa anumang kahambing na panahon sa nakaraang mga taon.

Pinaligtig pa ng rehimen ang lagim sa pamamagitan ng pag-alis ng tainga o pagputgot ng ulo ng mga biktima nito.

Ayon sa mataunda ng Samar na nabubuhay na noong tuwirang sinakop ng imperyalismong E.U. ang Pilipinas noong unang bahagi ng siglong ito, ang kasalukuyang kampanya ang pinakamabangis at pinakasistematikong pagpatay ng sinumang kaaway sa mga mamamayan sa Samar.

Ginunita ng mataunda ang mga masaker na inilunsad ng mga tropang kolonyal ng E.U. laban da mga rebolusyonaryong mamamayan sa Samar at sinabing:

"Han mauhol ang mga sundalong Amerikano kayan mga manangkop na Hapones an karaki ring pinatay na tawo sa Samar noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Ngunit mas malupit pa ang mga sundalo ng kasalukuyang diktadura kung ihahambing sa mga pwersang panakop ng E.U."

Batay sa mga datos na inilabas ng Komisyon sa Katarungan at Kapayapaan, na binubuo ng mga taong-simbahan at iba pang mamamayan, mahigit nang 100 mamamayan ang pinatay ng mga opisyal at sundalo ng reaksyonaryong Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP) sa loob lamang ng tatlong buwan, mula Mayo hanggang Hulyo.

Maihahambing ito sa dokumentadong 40 mahang pinatay ng mga mersenaryong tropa ng rehimen sa Samar mula 1975 hanggang 1978 (tingnan ang kasunod na ulat). Ipinakikita nito ang desperasyon at kahibangan ng kaaway sa tangkang supilin ang rebolusyonaryong mamamayan sa tatlong probinsya sa isla.

Nagsanib ang mga pasista

Limang batalyon ng Konstabularya at Hukbo ng Pilipinas (PA) ang nangunguna sa kasalukuyang kontra-rebolusyonaryong kampanya sa Samar. Kasama ang mga lokal na pwersang PC-INP-CHDF, umabot na ng 6,000 ang bilang ng mga pasistang tropa sa isla.

Ang mga yunit, bukod sa mga lokal na PC at paramilitar na yunit na nasa ilalim nito, ay ang 52nd PC Battalion, 53rd PC Battalion, 60th PC Battalion, 19th Infantry Battalion (PA), at isang umano'y batalyong inhinyero ng PA.

Nakakalat sila sa Hilagang Samar, Silangang Samar at Kanlurang Samar at doo'y nagmamasaker, nanggagahasa, nagpapahirap, nang-aaresto nang walang dahilan, nambibilanggo, nagpapalikas, nagpapasiklab ng bala sa mga baryo, nanderibong at nanununog.

Ayon sa ulat nitong Agosto 15, mahigit na sa 50,000 mamamayan sa kanayunan ng tatlong lalawigan ng Samar ang pinalikas ng rehimen sa kanilang mga tahanan at sakahan.

Ganito ang pagtaksahati ng bilang na ito: mahigit sa 42,000 mula sa 89 baryo sa mga bayan ng Gamay, Lapinig, San Roque, Silvino Lobos at Pambujan, na pawang nasa Hilagang Samar; di-kukulangin sa 7,300 mula sa 36 na baryo sa mga bayan ng Oras, Jipapad, Maslog, Dolores, Arteche at Can-avid, na pawang nasa Silangang Samar; at 2,000 mula sa anim na liblib na baryo ng Calbayog at Matuginao sa Kanlurang Samar.

Ito ang pangalawa o pangatlong beses na palikasin ang 5,000 sa 7,300 mamamayan mula sa Silangang Samar mula noong 1975. Sa Kanlurang Samar naman, hindi pa man nakakabalik sa kanilang mga baryo ang ilang libong mamamayang pinalikas noong 1977-78 sa Calbiga, Pinabacdao, Sta. Rita, Basey at Villareal.

Tiyak daraanin pa ang mga palilikasin. Sapul pa noong Hunyo hanggang ngayon, pauli-ulit na nag-uutos ang pasistang militar sa mga mamamayan ng tatlong probinsya na "magsialis sa mga interyor na baryo bago matapos ang buwan ng Agosto" at "magkonsentra sa pinakamalapit na poblasyon".

Idinagdag na simula Setyembre, ideklara ang mga lugar na ito na "free-fire zone" kung saan pwedeng basta na lang barilin ng mga patrulya ng AFP ang sinumang nananayang sumagupan.

Malubha ang mga suliranin

Ang pinakakagyat sa mga suliranin ng mga pinalikas ang kakulangan at napakataas na presyo ng pagkain, kawalan o kakulangan ng damit, gamot at mapaglilunasan.

Nagdarahop at ginugutom na sila, inaapi pa sila sa pag-oobliga ng pasistang rehimen na kumuha sila ng mga papeles tulad ng police clearance, PC clearance at "safe conduct pass". Hindi kukulangin sa ₱30 ang gagastahin ng bawat isa na may edad 15 anyos pataas.

Pinagsasamantalahan din sila sa pamamagitan ng pagpapatrabaho sa kanila nang walang bayad sa mga kampo militar ng rehimen o sa opisina ng lokal na pamahalaan. Kung sakali mang maka-ekstra sila sa mga "proyektong pangkaunlaran" ng rehimen, binabawasan pa ng mga burukrata ang kakarampot na sahod nila.

Sa poblasyon, kinikikilan, tinatakot at sinasakten sila ng mga lasing na sundalo ng AFP, pulis at kasapi ng CHDF at mga batangerong alalay ng mga ito.

Ang mga pinaghihinalaang may ugnay sa mga kamag-anak nilang nanamatil sa mga "free-fire zone" ay maghapong ibinibilad sa araw at ginugulpi. Ang iba ay ibinibilanggo pagkatapos o ginagawang alipin ng mga pasista.

Laganap ang mga palatandaan ng pasistang militarisasyon sa tatlong probinsya ng Samar. Kabilang dito ang mga sumusunod:

--Ang sadalas na pagroronda at pagrerekisa ng mga patrulya sa mga lugar na pinaghihinalaang lurangang gerilya ng Bagong Hukbong Bayan.

--Ang pagrekluta ng tao, lalo iyong mga lumpen proletaryo, sa mga yunit paramilitar tulad ng CHDF, barangay kawal at barangay tanod.

--Ang pagsisilit sa mamamayan na kumuha ng mga papeles ng rehimen tulad ng sedula at mga tinatawag na pases at clearance.

--Ang mobilisasyon sa mga reserbista ng AFP, na bumubuo sa isang reserbang batalyon.

--Ang pagtatayo ng mga checkpoint kung saan hinahanapan ang mamamayan ng mga papeles, kinakapkapan sila at nirerekisa ang kanilang mga dala-dala.

--Ang pag-igting ng mga aktibidad ng mga yunit sa paniniktik ng AFP saging sa mga eskwelahan.

--Ang pagtatayo ng espesyal na seksyon sa aparatong paniktik ng militar na namamahala sa mga usapin sa simbahan at sa pagpapalaganap ng palsong propaganda, pang-espia at paniniktik sa hanay ng mga sektang relihiyoso.

Ang totoo'y bago pa mag-Mayo, inilunsad na ng rehimen ang pasasalang sa Samar. Halimbawa, noong Febrero 10, nireyd ng yunit ng PC-INP-CHDF na pinasasunuan ng isang Sarh. Chua ang baryo Hitalinga, Artesche, Silangang Samar. Hatagpuan nila si Silver Norcio at asawa niya habang gumagawa ng kopra.

Tinanong sila hinggil sa BHB, at nang wala silang makuhang impormasyon, pinaghihiwa ang katawan ni Silver. Iniwanan siyang patay. Nay siyam siyang sugat at tinanggal ang kanyang mga tainga. Nakatakas ang asawa.

Dalawang iba pang mamamayan ang pinatay sa Artesche noong araw ding iyon, sina Apolonio Dolena at Antonio Montellona, na nangingisda sa sapa nang abutan sila ng mga mersenaryong tropa.

Iba pang karahasan ng kaaway

Ang ilan pa sa mga krimen ng AFP sa Silangang Samar at Hilagang Samar na itinala ng Komisyon sa Katarungan at Kapayapaan:

Silangang Samar

Bayan ng Dolores

Enero 19. Inaresto at pinahirapan ang tatlong operaytor ng pumpboat, sina Rudy Anastacio, Celestino Borja at Ongkol Rebato. Pinamunuan ni Ten. Sulayao ang mga nagpahirap sa kanila.

Hulyo 12. Pinatay si Ben Tadioc sa baryo Sulat ng isang yunit ng PC-INP-CHDF na pinamunuan ng nagngangalang Aclon.

Hilagang Samar

Bayan ng Catubig

Hunyo 25. Dalawang mamamayan ang hinuli sa isang sayawan sa baryo Suba, Laoang, at dinala papuntang Catubig. Natuklasan ang kanilang bangkay kinabukasan sa may baryo Irambuan. Rufino Giray ang pangalan ng isa sa mga biktima.

Hulyo 3. Dinala sa munisipyo ang bangkay ng pitong magsasaka. Binaril sila ng PC sa baryo San Miguel habang dinadala nila mula sa baryo Osang ang palay, abaka at kopra ng kanilang kooperatiba. Sa kwento naman ng PC, "nagdidril" umano ang mga magsasaka nang matuklasan sila.

Bayan ng Gamay

Hunyo 1. Pinaulanan ng bala ang baryo Bangon, mga alas-5 ng umaga. Inipon ang mamamayan sa plaza pagkatapos ng isang oras. Bandang alas-7, dinala si Arturo Mercado sa tabi ng ilog at binaril. Binaril din sa dalawang pa ang nagtangkang si Anselmo Cepoquien.

Hulyo 10. Inaresto si "Ouek" Pajanes sa baryo Kahagunyan. Kasama ng 10 iba pang mamamayan, isinakay sila sa lantsa papuntang poblasyon ng Gamay. Tumaob ang lantsa at naiwan si Pajanes, na inilibing sa isang malaking hukay malapit sa kwartel ng 60th PC Battalion tulad ng marami nang iba pang namatayan.

Bayan ng Lapinig

Mayo 15. Inaresto ang isang 16-taong dalagita na naninirahan sa baryo Sto. Maria, habang namimista sa baryo Potong. Dinala siya sa munisipyo ng Lapinig, kung saan paulit-ulit siyang ginahasa ng isang Sarh. Soman.

Bayan ng Palapag

Mahigit 50 ulo ng tao ang dinala sa poblasyon ng mga sundalo ng 60th PC Battalion at inilibing sa sementeryong bayan, batay sa paniwalang ulat. Dinalaw rin sa bayan ang bangkay ng isang babae at ulo ng isang matandang lalaki. Binutas ang tainga ng matanda at ikinabit ang 35 iba pang taingang tuhug-tuhog. Sa isa pang pangyayari, may nag-asawang pinatay habang naliligo sa dagat. Pinatay din ang batang nagbabantay sa kanilang mga damit.

Bayan ng Laoang

Hulyo 11. Tatlong bahay ang sinunog ng mga sundalo ng 60th PC Battalion sa sityo Busak, baryo Palmera. Sinunog din nila ang imbak na palay ng mga magsasaka.

Hulyo 24. Inaresto ang mag-asawang sina Cornelio at Candelaria Dula nang lumikas sila sa poblasyon mula sa kanilang baryo, Labyaban. Pinagbugbog si Cornelio sa munisipyo habang ginagahasa ang asawa niya nina Ten. Atienza at isa pang lalaki.

Hulyo 27. Hinoldap at ninakawan ng mga sundalo ng 60th PC Battalion ang mga bahay sa baryo Lanaba. Pinagpapatay din nila ang mga hayop na alaga ng mga.

Agosto 2. Ayon sa nagbalitang tega-Lanobe, dala-dala ng mga sundalong PC ang tatlong ulong nakatali ng yantok. Ang bangkay ng dalawa pang mamamayan na nakatali sa kanay at pan ay idiniayley sa bayan.

Sa baryo Yabyabon, tinawag ng sundalong PC na nagpapangap na Pulang mandirigma ang kapitan dal baryo at inutusan siyang pulungin ang mga mamamayan. Tumakbo ang mga mamamayan nang makita ang sundalo at iba pa niyang kasama. Lima ang patay nang magpaputok ang mga sundalong PC.

Las Navas

Hulyo 4. pinatok ng patruliyang PC na pinamumunuan ni Ten. Alcantara ang baryo Hilbona, binugbog ang pitong magsasaka, at ninakawan sila ng ₱78.30. Ang iba pa ay ninakawan ng bigas at mga manok.

Hulyo 12. Inaresto si Celedonio Dulim, 45, may anim na anak, at 15 iba pang mamamayan. Inakusahan silang sumusuporta sa BHB. Dinala sila sa kapilya sa baryo San Miguel at pinadapa. Ibinukod si Dulim, inilabas siya at pinatay.

Bayan ng Silvino Lobos

Mayo 12. Inaresto, dinetine at pinahirapan si Dulce de la Cruz, 32, may asawa, at malilit na komerayante ng abaka, at iba pang mamamayan sa hinalang gerilya sila ng BHB. (Tingnan sa pahina 13 ang iba pang detalye.)

Hulyo 20. Namatay ang dalawang bata, na ang isa ay sanggol pa lamang, nang paulanan ng mga PC ng bala ang baryo Higinitan.

Hulyo 28. Inaresto ang magsasakang si Bibiano Hinandog habang kumukuha siya ng sedula sa baryo Victory. Pinatay siya at dinukot ang kanyang mga mata.

Bayan ng Pambujan

Agosto 7. Si Zoilo Francisco, 42, may asawa at apat na anak, ay isang magsasakang taga-baryo Gi-adgawan. Kababakwit ng kanyang pamilya sa baryo Donya Anacita nang arestuhin siya sa kanyang bahay. Ang mga kumuha sa kanya ay anim na pasistang sundalong giniyahan ng isang nagpapakilalang Crespoti-Lakban. Sinabi ng mga pasista na dadalhin siya sa poblasyon upang usigin. Natuklasan na lamang ng mga anak niya ang kanyang bangkay sa tabing-daan, na wala ang ulo at wakwak ang tiyan.

* * *

NOON DING 1975-76, MARAMI NANG ABUSO LABAN SA MGA TAGA-SAMAR

Minamaker ng pasistang diktadurang E.U.-Marcos ang 40 magsasaka at manalitang tagumayon nang maglunsad ang Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP) nito ng mga operasyong militar sa kanayunan ng walong bayan sa hilagang-silangang bahagi ng isla ng Samar mula 1975 hanggang 1978.

Idinokumento ng organisasyon ng Partido sa rehiyong Silangang Kabisayaan ang maramihang pamamaslang na ito at iba pang krimen ng AFP tulad ng panggagahasa, panununog, pagnanakaw, pambubugbog, sapilitang paspapolikas, pananakot at walang-dahilang pagbibilanggo. Iniulat ang mga ito sa Larab (Lagablab), rebolusyonaryong pahayagang masa sa rehiyon.

Mahahati sa dalawang malakihang kampanya ang mga operasyong militar ng AFP noong panahong iyon. Ang unang kampanya ay sumaklaw sa limang bayan at tumagal nang 18 buwan, mula Mayo 1975 hanggang Nobyembre 1976. Ang ikalawa ay sumaklaw sa pitong bayan at tumagal nang 16 na buwan, mula Marso 1977 hanggang Hulyo 1978.

Batay sa di-kompletong datos na nakalap ng Partido, 36 na baryo at walong sityo ang napinsala sa mga operasyong militar na ito. May 30,000 ang napilitang pinsalin sa kanilang mga tahanan at bukirin. Labing isang libo pa lamang sa mga ito ang nakabalik sa kani-kanilang mga baryo.

Bukod sa 40 namatayang pinatay, dalan-dalang iba pa ang binaril at sinugatan, o binugbog, tinakot at ipinilit. Marami sa kanila ang nasa bilangguan pa gayong wala namang kaso laban da kanila. May ilang kabahayan ding binastos at ginahasa.

Ilandang kalabaw at iba pang kagamitan sa pagsasaka ang ninakaw ng pasistang militar. Ilang baryo at sityo ang buung-buong sinunog. Aabot sa ilandang libong piso ang halaga ng mga sri-ariang ninakaw o sinira.

Ang mga pasistang tropang nagpasimuno sa mga pamamaslang, panggagahasa, panununog at iba pang karahasan laban sa mamamayan ay malaya pa rin hanggang ngayon. Ayon sa balita, tapos na ang ranggo ng ilan sa kanila.

Sa kabilang panig, ni isang kuwing bilang bayad-pinsala o paghingi ng kapatawaran ay walang patanggap ang mga biktima at pamilya nila mula sa rehimeng diktador.

Mga unang kampanya

Sa harap ng pasistang lagim, sumasaliw ang mamamayan sa sarili nilang laksa sang walang inamahang katarungan mula sa kanuay. Bunga ng sama-samang pagkilos at katapang na pakikipagharap sa mga pinunong militar ng rehimen, nakabalik ang sahigit sa 11,000 sa kani-kanilang baryo.

Kahit sa limitadong paraan, nagbunga ang kanilang mga pagsisikap sa ipaggiitan ang kanilang mga demokratikong karapatan, at nagawa nilang protektahan ang sarili at kanilang kabuhayan.

Nakatala rito ang ilan sa mga pasistang karahasan at dalawang kampanya ng AFP sa hilagang-silangang Samar.

Ang unang kampanya:

1. Caglao-an, Dolores (1975). Binugbog ang lahat ng kalalakihan sa sityo Hindang. Ninakaw rin ang mga kalabaw nina Jose Calatay, Jose Norelo, Jose Cabigayan at Cering Cabigayan.

2. Japay, Oras (1975). Pinatay ang limang magsasaka na sina Gloria Carol, Nodesto Orantia at tatlo pang nakilala lamang sa pangalang Putoy, Pondo at Nero. Galing sila sa pamilitan ng niyog nang masalubong nila ang patrulya ng kaaway.

3. Caglao-an, Dolores (Mayo 1976). Binugbog ang halos lahat ng kalalakihan. Ninakaw rin ang lahat na nakitang kalabaw at iba pang gamit pambukid. Ilan sa mga binugbog at nawalan ng kalabaw sina Mariano Rivera, Angel Balaka, Rudy Aguirre, Tonyo Calen at Igna Pomarejos.

Sa sityo Mapnog, binaril at nasugatan sa paa si Rufino Rivera. Nabali ang kanyang paa at hanggang ngayon ay hindi makapagtrabaho.

4. San Roque, Dolores (Mayo 1976). Pinatay ang mga magsasakang sina Pedro Ibaya at Buddy Ibaya nang matyempuhan sila ng patrulya ng PC-INP habang nangingisda sa sapa. Binugbog din sina Nacario Annelo, Amado Pineda, Sebing Opapalic, Felipe Opapalic at Edito Busio.

5. Sta. Cruz, Dolores (Mayo 1976). Binugbog ang karamihan sa mga kalalakihan at ikinulong ang apat sa kanila--sina Meling Eliado, Pelon Sid-o, Roque Apura at Oscar Capucito. Ninakaw rin ang lahat na mahahalap na kalabaw, manok at baboy sa baryo.

6. Dinigpi-an, Dolores. Binugbog ang karamihan ng kalalakihan, kabilang sina Norris Apura, Pabling Apura at Inyong Rivera. Ninakaw rin ang ilang kalabaw at kinatay ang marami manok at baboy ng mga magsasaka.

7. Calao, Oras. Pinatay ang magsasakang nagngangalang Piko. Binugbog din ang iba pa, si Popito. Ninakaw ang kalabaw na pinapastol nila.

8. Tamsion, Dolores. Pinatay ang tatlong magsasaka sa sityo Kanapa. Tatlo lamang ang nakilala, sina Dolfo, Gavino at Serafin. Nag-sani sila noon ng palay, kasama ang kanilang pamilya, nang dakpin at pahalungin sa pangunguna ng isang Kapitan Maapear.

Han nagsi pang nasaker at pamumuok

Ang ikalawang kampanya:

1. Salvacion, San-avid (Marso 28, 1977). Anim na magsasaka ang minasaker sa sityo Cagocalao sa hinalang sumusuporta sila sa Bagong Hukbong Bayan. Ang mga biktima ay sina Antonio Legen, Glicerio Obiena, Dionisio at Juanito Galindez, at Eustaquio Legen. Binastos din ang asawa ng isa sa mga biktima. Binuhusan ng gasa ang mga bangkay at pagkatapos ay sinunog. Sinunog din ang kanilang mga bahay.

2. San Pascual, Dolores (Abril 15, 1977). Pinatay ang dalawang magsasaka na sina Mariano Sabido at Sabino Sabido, at nasugatan si Tita Aradon, habang nag-sasani sila ng palay.

3. Casidsan, Oras (Hunyo 1977). Pinatay ang apat na magsasaka na sina Dolfin N cieros at tatlo pang hindi lamang a pangalang Binan, Henry at Berman.

4. Cabaunan, Artechs (Hunyo 1977). Dinakip si Lalo Norcio habang nagtatrabaho sa bukid. Ginapos siya sa isang kalapit na bahay at sinunog. Patay si Norcio.

5. Lenoy, Artechs (Hunyo 1977). Sinunog ang lahat ng bahay matapos bugbugin ang karamihan sa mga naninirahan doon. Ninakaw rin ang lahat ng kalabaw, ganit pasbukid at iba pang ari-arian ng mamamayan.

6. Poblacyon ng Oras (Oktubre 19, 1977). Binaril at sinugatan ng isang lasing na nersenaryong sundalo sina Eden Nupiel, Aida Ty, Vicente Ty at Dongdong Orosco.

7. Salvacion, San-avid (Oktubre 29, 1977). Ninasaker ng isang pangkat ng Ranger sina Nato Rabato, Eugenia Caratay, Pepe Bajado at ang kanyang asawa, mga anak ni Eugenia na sina Perfecto, 6, at Ofelia, 4, at pamangkin na si Eddie. Hana kanilang kaingin ang mag-asawk na ito nang banatan ng mga Ranger. Hindi tinamaan ang batang si Eleanor, 2, at ang tatlong-buwang sanggol ni Eugenia. Kinidnap sila ng mga mersenaryo at hanggang ngayon ay hindi pa isinasauli sa mga kamag-anak.

8. Tuanvista, Dolores (Disyembre 1977). Binugbog ang karamihan sa mga tagabaryo, kabilang ang kapitan del baryong si Willy Dagulat at sina Tolly Barrion, Silvino Aeda at Pabio Roncales.

9. Murphy, Dolores (Abril 2, 1978). Pinatay ang dalawang magkakahoy na sina Berting at Abe Pobete. Ang pumatay ay pinangunahan ni 2nd Lt. Anthony Gabriola, PA. Matapos ito, nagtuloy ang pagkat ni Gabriola sa sityo Nicontol at sinunog ang pitong bahay doon.

10. Buenaviste, Dolores (Abril 7, 1978). Pinatay sina Fortunato Sabian at Magdalena Lenare ng grupong kinabibilangan nina TFC Teodor Regial, TFC Jose Aniano at TFC Onofre del Rosario. Kinain ng lea sa mga sandalo ang atay ni Sabian.

11. Murphy, Dolores (Abril 8, 1978). Pinatay ang magsasakang si Artemio Boletin ng patrulyang pinamumunuan ni Gabriola.

12. Binayaan, Lepinig (Mayo 25, 1978). Binaril at malubhang sinugatan ang magsasakang si Maximo Querino habang nakikipagkita sa bayo.

13. Agsam, Oras (Mayo 26, 1978). Pinatay si Paul Quiterio dahil wala siyang maipakitang safe conduct pass sa patrulyang pinamumunuan ni 2nd Lt. Ramon Erasmo, PA.

14. Balingasag, Oras (Mayo 31, 1978). Binaril sina Pio Pajarse at kanyang anak na si Binyang. Nag-sani sila ng palay nang barilin. Namatay ang ina at grabe na sugatan ang anak.

* * *

'ENKWENTRO' AT 'PAGSUKO': KAMBOLA NA NAMAN ANG AFP

Inilalarawan ng mga dokumentadong ulat mula sa Samar kung paano magiimbento ng kwento ang reaksyonaryong Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP) upang pagtakpan ang pagmamasaker nito sa mga sibilyan at palabasing "sumuko" ang mga unano'y Pulang nandirigma ng Bagong Hukbong Bayan at tagasuporta ng NPA.

Noong Enero 7, may apat na magsasakang taga-baryo Katipunan, Gamay, Hilagang Samar, na naghihintay sa terminal ng pampahang bangka sa baryo Bangon nang dumating ang patrulya ng 60th PC Battalion na pinamumunuan ni Sarh. Pacubas.

Pinaratangan silang Pulang mandirigma at agad silang iginapos. Ang apat--sina Prudencio Mercado, Dionisio Mercado, Daley Capocquian at Carlos Balasta--ay pinagbubugbog at inimbestiga hanggang madaling araw kinumagkan nang kaladkarin sila tungo sa sapang Mabaho, na sakop na ng baryo Cadoan. Kinalagan sila ng gapos, pinadapa at pinaulanan ng bala.

Matapos nito, patakbong pumasok ang patrulya sa Cadoan at sinabi sa mga mamamayan na napalaban sila sa NPA. Pagkatapos ng almusal, pinilit ang ilang tagabaryo na sasabihan sila sa "pinangyarihan ng enkwentro".

Kinuha ni Pacubas at mga tauhan niya ang apat na bangkay at dinala sa poblasyon ng Gamay. Doo'y inulit ang "opisyal na bersyon" na ang apat na magsasaka ay "tauhan ng NPA na napatay sa enkwentro".

Naglagay sila ng mga pugakhang, o gawang-bahay na ripleng de-sabog, sa tabi ng mga bangkay at nagpatawag ng litratista. Pumosisyon ang "matagumpay" na pangkat ni Pacubas at nakangising nagpakuha ng retrato.

Matapos ito, pinutol ang tainga ng kanilang mga pinatay at isinabit sa harapan ng kanilang kampo.

Iba naman ang nangyari sa baryo Hitapian, Catubig, sa Hilagang Samar din. Noong Marso 21, sinabi ng kapitan ng barangay na si Bienvenido Pajes sa mga kalalakihan na pinatatawag sila ni Sarh. Manano sa destakamento ng PC sa baryo Hinubulao, sa bayan ding iyon.

Nais umano silang makilala ni Manano at mga tauhan niya upang hindi sila samoleshye sa mga operasyong militar ng PC sa lugar. Kinuha ang pangalan ng 62 tagabaryong nagpunta sa destakamento.

10. Buenavista, Dolores (Abril 7, 1978). Pinatay sina Fortunato Sabian at Magdalena Lasara ng grupong kinabibilangan nina TFC Teodor Resiel, TFC Jose Aniano at TFC Onofre del Rosario. Kinain ng lea sa mga sundalo ang atay ni Sabian.

11. Murphy, Dolores (Abril 8, 1978). Pinatay ang magsasakang si Artemio Boletin ng patrulyang pinamumunuan ni Gabriola.

12. Binayaan, Lapinig (Mayo 25, 1978). Binaril at malubhang sinugatan ang magsasakang si Maximo Querino habang nakikipanista sa bayo.

13. Agman, Oras (Mayo 26, 1978). Pinatay si Pael Quiterio dahil wala diyang maipakitang safe conduct pass sa patrulyang pinamumunuan si 2nd Lt. Ramon Erasmo, PA.

14. Balingasag, Oras (Mayo 31, 1978). Binaril sina Pio Pajaros at kanyang anak na si Binyang. Nag-sani sila ng palay nang barilin. Namatay ang ina at grabe na sugatan ang anak.

* * *

'EKSKLUSIVO' AT 'PAGSUKO'; HANDOLA NA NAMAN ANG AFP

Inilalarawan ng mga dokumentadong ulat mula sa Samar kung paano magtimbento ng kwento ang reaksyonaryong Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP) upang pagtakpan ang pagmamalupit nito sa mga sibilyan at palabasing "sumusuko" ang mga mamo'y Pulang mandirigma ng Bagong Hukbong Bayan at tagasuporta ng NDF.

Noong Hulyo 7, may apat na magsasakang taga-baryo Katipunan, Gamay, Hilagang Samar, na naghihintay sa terminal ng pampasaherong bangka sa baryo Bangon nang dumating ang patrulya ng 60th PC Battalion na pinamumunuan ni Sgt. Pacubas.

Pinaratangan silang Pulang mandirigma at agad silang iginapos. Ang apat--sina Prudencio Mercado, Dionisio Mercado, Daloy Capocquian at Carlos Salasta--ay pinagbubugbog at iniinterbyu hanggang madaling araw kinumpirma nang kalaunan sila tunoo sa sapong Mabaho, na sakop na ng baryo Cadacan. Kinalagan sila ng gapos, pinadapa at pinaulanan ng bala.

Matapos nito, patakbong pumasok ang patrulya sa Cadacan at sinabi sa mga mamamayan na napatnan sila sa NPA. Pagkatapos ng almusal, pinilit ang ilang tagabaryo na sanahan sila sa "pinangyarihan ng enkwentro".

Kinuha ni Pacubas at mga tauhan niya ang apat na bangkay at dinala sa poblasyon ng Gamay. Doo'y inulit ang "opisyal na berayon" na ang apat na napatay sa enkwentro".

Naglagay sila ng mga pugakhang, o sawang-bahay na ripleng de-sabog, sa tabi ng mga bangkay at nagpatawag ng litratista. Pumosisyon ang "matagumpay" na pangkat ni Pacubas at nakangising nagpakuha ng retrato.

Matapos ito, pinutol ang tainga ng kanilang mga pinatay at isinabit sa barangay ng kanilang kampo.

Iba naman ang nangyari sa baryo Hitapian, Catubig, sa Hilagang Samar din. Noong Marso 21, sinabi ng kapitan ng barangay na si Bienvenido Pajao sa mga kalalakihan na pinatawag sila ni Sgt. Manzano sa destakamento ng PC sa baryo Hibubuliao, sa bayan ding iyon.

Nais umano silang makausap ni Manzano at mga tauhan niya upang hindi sila manoleatya sa mga operasyong militar ng PC sa lugar. Kinuha ang pangalan ng 62 tagabaryong nagpunta sa destakamento.

10. Buenaviste, Dolores (Abril 7, 1978). Pinatay sina Fortunato Sabian at Magdalena Lazara ng grupong kinabibilangan nina TFC Teodor Beniel, TFC Jose Aniano at TFC Onofre del Rosario. Kinain ng isa sa mga sundalo ang atay ni Sabian.

11. Murphy, Dolores (Abril 8, 1978). Pinatay ang magsasakang si Artemio Boletin ng patrulyang pinamumunuan ni Gabriola.

12. Binayaan, Lapinig (Mayo 25, 1978). Binaril at malubhang sinugatan ang magsasakang si Maximo Quarino habang nakikipanista sa bayo.

13. Agsam, Oras (Mayo 26, 1978). Pinatay si Paul Quiterio dahil wala siyang maipakitang safe conduct pass sa patrulyang pinamumunuan ni 2nd Lt. Ramon Erasmo, PA.

14. Balingasag, Oras (Mayo 31, 1978). Binaril sina Pio Pajarao at kanyang anak na si Binyang. Nag-amok sila ng paluy nang barilin. Namatay ang ina at grabe na sugatan ang anak.

• • •

'KRUSADO' AT 'PAGSUKO': GAMBOLA NA NAMAN ANG AFP

Inilalarawan ng mga dokumentadong ulat sula sa dosar kung paano nagtiwalto ng kwento ang reaksyonaryong Sandatahang Lakas ng Pilipinas (AFP) upang pagtakpan ang pagmamaskir nito sa mga atbilyan at palabasing "sumusuko" ang mga mamo'y Pulang mandirigma ng Bagong Hukbong Bayan at tagasuporta ng BHB.

Noong Hulyo 7, may 'apat na magsasakang taga-baryo Katipunan, Gamay, Kilagang Samar, na naghihintay sa terminal ng pampahang bangka sa baryo Bangon nang dumating ang patrulya ng 60th PC Battalion na pinamumunuan ni Sarh. Pacubas.

Pinaratangan silang Pulang mandirigma at agad silang iginapos. Ang apat--sina Prudencio Mercado, Dionisio Mercado, Daloy Capocquian at Carlos Balaste--ay pinagbubugbog at inimbestiga hanggang madaling araw kinumpiska nang kaladkarin sila tungo sa sapang Mabaho, na sakop na ng baryo Cadacan. Kinalagan sila ng gapos, pinadapa at pinaulanan ng bala.

Matapos nito, patakbong pumasok ang patrulya sa Cadacan at sinabi sa mga mamamayan na napaligan sila sa BHB. Pagkatapos ng almusal, pinilit ang ilang tagabaryo na sumakay sila sa "pinangyarihan ng enkwentro".

Kinuha ni Pacubas at mga tauhan niya ang apat na bangkay at dinala sa poblasyon ng Gamay. Doo'y inulit ang "opisyal na bersyon" na ang apat na nagsasaka ay "tauhan ng BHB na napatay sa enkwentro".

Naglagay sila ng mga pusakbang, o gawang-bahay na ripleng de-sabog, sa tabi ng mga bangkay at nagpatawag ng litratista. Pumosisyon ang "satagumpay" na pangkat ni Pacubas at nakangising nagpakuha ng retrato.

Matapos ito, pinutol ang tainga ng kanilang mga pinatay at isinabit sa harapan ng kanilang kampo.

Iba naman ang nangyari sa baryo Hitapian, Catubig, sa Hilagang Samar din. Noong Marso 21, sinabi ng kapitan ng barangay na si Bienvenido Pajao sa mga kalalakihan na pinatawag sila ni Sarh. Manano sa destakamento ng PC sa baryo Hinubalao, sa bayan ding iyon.

Nais umano silang makilala ni Manano at mga tauhan niya upang hindi sila samoleshya sa mga operasyong militar ng PC sa lugar. Kinuha ang pangalan ng 62 tagabaryong nagpunta sa destakamento.

Pinatawag na naman sila sa destak mento noong Marso 28 at kinunan ng datos hinggil sa kanilang edad, timbang, taas, bilang ng anak, atbp. Kinunan sila ng fingerprint o bakas ng mga daliri at tatlu-tatlo silang nilitratuhan.

Mapag-alaman nila pagkatapos nito na pinalalabas silang "NPA" na "boluntaryong sumuko".

Sumuko ng pahayag ang 62 magsasaka na bumabatikos sa paimot ng PC.

Kasunduang pagkakaisa sa Silvino Lobos

Pagkapahiray naman ang ginamit ng pasistang militar noong Mayo sa bayan ng Silvino Lobos, Hilagang Samar--di tulad sa panlilinlang sa Catubig --upang palabasing "sumuko" ang 300 sasamayan. Pinilit silang sabihing dati-rati'y pumapanig sila sa NPA ngunit ngayo'y "bumabalik na sa pamig ng batas" dahil "nagpapakita ang gobyerno ng pagmamalasakit" sa bayan.

Marami ang ginulpi sa 300 sasamayan ngunit ang pangalan ng anim lamang ang agad na nakuha. Sila ay sina Dulce de la Cruz, Glisterio Jareto, Onley Morillo, Sebastian Silvestre, Dondong Baldomero at Winston Moreno, na pawang taga-Silvino Lobos.

Nag-iimbento rin ang mga pasista ng tawag upang di mapansin ang ginagawa nilang katangahan.

Halimbawa, noong Mayo 20, dalawang trak ng Hukbo ng Pilipinas (PA) ang bumyahe mula Catbalogan, kabisera ng Kanlurang Samar, tungong Dolores sa Silangang Samar. Dala nila ang bangkay ng dalawang sundalong PA.

Pagbalik nila ng mga alas-9 ng gabing iyon, pagpro na duman ang dalawang trak sa checkpoint ng PC sa Can-avid, Silangang Samar. Hinabol sila ng putok ng mga sundalong PC.

Pagkaraan ng tatlong araw, ganito ang ulat na lumabas sa Bulletin Today:

"...Iniulat ni Kgr. Sabas Inbong, pinuno ng PC sa Silangang Samar, na napatay ang isang sundalong PA at pitong kasamahan niya ang sugatan nang matambangan noong Miyerkoles ang pangkat na pinamumunuan ni Ten. Eriberto Federalla ng 19th Infantry Battalion ng PA. Nagnap ang insidente sa may Can-avid..."

* * *